

Motion

1983/84:2980

Margareta Palmqvist

Svenskundervisning för vuxna invandrare (prop. 1983/84:199)

Inledning

Den invandringspolitik vi vill genomföra förutsätter gemensamt ansvarstagande för att de människor som kommit hit får möjlighet att lära sig vårt språk – en grundförutsättning för delaktighet i vårt samhälle.

Behovet av grundläggande kunskaper i det svenska språket måste vara det avgörande skälet till rätt att få del av svenska för invandrare (sfi). Detta oavsett om det gäller en nyinvandrad person eller en invandrare som har befunnit sig en längre tid i landet. Propositionen siktar in sig på de nyinvandrade och andas vilja att ge dem goda kunskaper i det svenska språket. För de tidigare invandrade föreslås fem år med övergångsbestämmelser.

Invandringen på 1970-talet medförde att många människor från främmande kulturer och med en klen eller ingen skolgång alls, sökte sig till Sverige. De kom till Sverige i den fasta övertygelsen att med sina händers hjälp kunna försörja sig och sina familjer. Många har läst svenska på olika nivåer och klarar sig nu mycket bra. Det är dock fortfarande så att en stor grupp invandrare med några års vistelse i landet klarar sig mycket dåligt. De har mycket bristfälliga kunskaper i det svenska språket och utvecklingen på arbetsmarknaden har lett till att dessa människor har allt svårare att få arbete.

Frågan är om samhället har råd att prisge denna grupp invandrare till förmån för de nyinvandrade. Varken humanit eller nationalekonomiskt är detta ett acceptabelt handlande.

Propositionens förslag innebär en klar ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna. Staten skall ange målen för verksamheten och ansvara för kostnaderna medan kommunerna skall ansvara för genomförandet av grund-sfi. I propositionen understryks vikten av att utnyttja hittills uppbyggda resurser i studieförbunden.

Påbyggnads-sfi skall tillgodoses inom AMU och studieförbunden.

Det är positivt att riksdagen nu får möjligheter att godkänna de principer för sfi som skall vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet med vissa organisatoriska och lagtekniska frågor. Kommuner och övriga inblandade parter får härmed möjlighet att planera för eventuella ändringar.

I propositionen beskrivs både nya och gamla invandrades behov av och rätt till sfi. Men den nya organisationen och resurserna är avsedda för nya invandrare. S. k. gamla invandrare erbjuds motsvarande utbildning under

fem år. När beslut om rätt till ledighet för 240 timmar svenskundervisning trädde i kraft beräknades ca 100 000 vara berättigade. Sedan dess har ca 200 000 tillkommit.

Enligt SÖ:s beräkningar har ca 75 000 deltagit i sfi via AMU och ca 25 000 via studieförbunden. Förutom att utbildningen visat sig otillräcklig för en del av dem som deltagit, är det många som över huvud taget inte fått någon utbildning i svenska.

Med anledning av vad som här anförts synes det angeläget att undersöka hur stort det verkliga behovet av sfi är hos dem som hittills har invandrat. Först då kan en rimlig bedömning göras av vilka resurser som behövs för att tillgodose behov av grundkunskaper i svenska språket.

Kommunerna bör ansvara för genomförandet av en inventering av sfi-behovet bland invandrare. Det måste ske i samverkan med pastorsämbetet, fackföreningar, studieförbund och arbetsmarknadsmyndigheter.

Eftersom invandrades motivation, möjligheter och förmåga att tillgodogöra sig teoretisk utbildning varierar avsevärt är det nödvändigt att de kan erbjudas utbildning i olika former. Mycket talar för att kommuner med många invandrare kommer att behöva en sfi-organisation som fungerar kontinuerligt för både nya och gamla invandrare. Det skulle innebära trygghet för såväl invandrare som planerare och lärare.

Den organisationskommitté som regeringen avser att tillsätta bör få i uppdrag att utarbeta lämpliga former för inventering av invandrades behov av sfi – t. ex. någon form av test som kan erbjudas invandraren.

Barnomsorg

I propositionen föreslås att behovet av barnomsorg i samband med sfi skall tillgodoses inom ramen för kommunens barnomsorg. Eftersom möjlighet till barnomsorg är en förutsättning för att många invandrarkvinnor med småbarn skall kunna delta i sfi bör hänsyn till dessa kostnader tas vid beräkning av ersättning till kommunerna för sfi-verksamhet för de s. k. gamla invandrarna. Kommuner som tar emot nya invandrare får högre schablonbelopp för barn än för vuxna, bl. a. med hänsyn till kommunens kostnad för barnomsorgen. Samma princip borde avse barnomsorgskostnader i samband med sfi för s. k. gamla invandrare.

Finansiering

Statens ekonomiska ansvar för sfi-verksamheten bör innefatta resurser till information, uppsökande och genomförande av sfi för såväl nytillkommande som s. k. gamla invandrare. Vissa enskilda människor och vissa grupper ställs annars utanför både arbetsmarknad och övrigt samhällsliv. Hänvisade till en tillvaro utan möjlighet till egen försörjning och tvingade att leva på samhällets bidrag blir de betraktade som samhällsparasiter och möts av

förakt från starkare grupper – en farlig grogrund för rasism. Barnen växer upp i ett samhälle, som framstår som obegripligt och hotfullt för föräldrarna. För små resurser till sfi leder till ökade kostnader för bl. a. socialhjälp.

Att arbetsgivare bidrar med viss del av kostnaden för sfi är, enligt min mening, rimligt och bör kunna övervägas.

Den mycket besvärliga ekonomiska situationen för statens del kräver återhållsamhet även med ytterligt angelägna utgifter. Jag vill dock understryka vikten av att regeringen i kommande budgetarbeten prioriterar medel till utökad sfi så snart den ekonomiska situationen kan medge detta. I avvaktan på dessa möjligheter bör förberedelser för den i motionen föreslagna inventeringen påbörjas.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer jag
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen
anförts om behov av sfi för s. k. gamla invandrare m. m.

Stockholm den 6 juni 1984

MARGARETA PALMQVIST (s)